

УДК 351.863

Ворович Б. О., канд. військ. наук, доцент (0000-0002-4083-3707);
 Грінченко О. І., канд. військ. наук, доцент (0000-0002-1986-5106);
 Кутувий О. П., канд. техн. наук, ст. наук. співроб. (0000-0003-3168-5105)

Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, Київ

Система управління мобілізаційною підготовкою та мобілізацією національної економіки: проблемні питання функціонування

Резюме. У статті розглянуто сучасний стан організації управління мобілізаційною підготовкою та мобілізацією національної економіки. Надано оцінку якості системи управління економікою щодо задоволення потреб Збройних Сил України та інших військових формувань. Визначено проблемні питання функціонування системи управління мобілізаційною підготовкою і мобілізацією національної економіки.

Ключові слова: система управління мобілізаційною підготовкою, мобілізація національної економіки, мобілізація оборонного сектору національної економіки України.

Постановка проблеми. Відомо, що відповідно до діючого законодавства [1]: “система державного управління мобілізаційною підготовкою є складовою частиною загальної системи управління державою, яка спрямовує діяльність органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, державної системи цивільного захисту на підготовку систем управління, засобів зв’язку, інформаційного забезпечення, а також фінансових і матеріально-технічних ресурсів, підприємств, установ і організацій до проведення мобілізації”.

В умовах переходу національної економіки до ринкових відносин (приблизно протягом двадцяти років) система управління мобілізаційною підготовкою майже не змінювалась, а тільки скорочувалась і втрачала управлінські функції. Система управління мала адміністративно-командні ознаки, які були успадковані від системи управління мобілізацією колишнього СРСР. І до цього часу оборонні підприємства продовжують здійснювати свою господарську діяльність за системою функціонально-орієнтованого управління та оперативного календарного планування.

Отже, пропонується розглянути проблемні питання функціонування системи управління мобілізаційною підготовкою національної економіки та мобілізацією національної економіки, що дасть змогу надалі визначити можливі шляхи їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняних публікаціях [2-4] обґрунтовано необхідність удосконалення

системи управління та організації планування і підготовки підприємств, установ і закладів (далі – підприємств) оборонно-промислового комплексу (далі – ОПК) національної економіки для задоволення потреб Збройних Сил України та інших військових формувань, незалежно від форм власності. Запропоновано понятійний апарат, який визначає зміст мобілізаційної підготовки та мобілізації ОПК. Не достатньо повно визначені функції системи управління та не вказані її недоліки.

У публікаціях [5, 6] наведено матеріали досвіду управління мобілізаційною підготовкою економіки, які стосуються широкого спектру питань планування заходів мобілізаційної підготовки економіки. Проте не розкрито механізм залучення до заходів мобілізаційної підготовки економіки приватного сектору та механізм фінансового забезпечення витрат і збитків підприємств в умовах воєнного та мирного часу.

Метою статті визначення недоліків у функціях, завданнях об’єктів та суб’єктів діючої системи управління мобілізаційною підготовкою та мобілізацією національної економіки держави, що в подальшому дозволить сформулювати дієві пропозиції щодо усунення визначених недоліків.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо стан діючої системи управління мобілізаційною підготовкою та мобілізацією національної економіки.

Особливістю управління системою мобілізації України є те, що вона має два центральних органа управління – Президент України і Кабінет Міністрів України. Крім того вона має багаторівневу структуру. У системі мобілізаційної підготовки та

мобілізації національної економіки умовно можна виділити об'єкти та суб'єкти діяльності.

Суб'єктами управління мобілізаційною підготовкою, які керують процесом і забезпечують формування мобілізаційних спроможностей національної економіки є:

- органи державної влади, інші державні органи;
- органи місцевого самоврядування;
- органи управління державної системи цивільного захисту.

Суб'єкти управління мобілізаційною підготовкою здійснюють управлінський процес за напрямками: забезпечення створення виробничих потужностей, розроблення і передачі технологій, придбання технологічного оснащення, підготовки та перерозподілу необхідного персоналу, передачі та контролю ефективності використання інформаційних, наукових, науково-технічних, фінансових, природних та інших ресурсів тощо.

Об'єктами управління мобілізаційною підготовкою, які саме формують мобілізаційні спроможності національної економіки є:

- наукові та інформаційно-аналітичні установи, конструкторські бюро;
- виробничі підприємства, установи та організації.

Як бачимо, система державного управління мобілізаційною підготовкою виконує функції управління всім процесом мобілізаційної підготовки і крім двох центральних органів управління має багаторівневу структуру. Головна функція суб'єктів управління в системі спрямована на забезпечення активного впливу на об'єкти управління для поліпшення їх показників.

Розглянемо функції та завдання суб'єктів управління мобілізаційною підготовкою.

Верховна Рада України ухвалює закони України, які визначають і регулюють діяльність у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації національної економіки, а також затверджує відповідні бюджетні асигнування і приймає рішення щодо звіту про їх використання.

Загальне керівництво у сфері мобілізаційної підготовки і мобілізації національної економіки здійснюється Президентом України, який:

- є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України, і як Верховний Головнокомандувач, видає накази і директиви з питань оборони;

очолює Раду національної безпеки і оборони України, вводить у встановленому порядку в дію її рішення;

видає укази і розпорядження з питань національної безпеки і оборони, які є обов'язковими до виконання на території України.

Організаційне керівництво мобілізаційною підготовкою і мобілізацією в Україні здійснюється Кабінетом Міністрів України.

Координація діяльності органів виконавчої влади з питань мобілізаційної підготовки та мобілізації покладається на Раду національної безпеки і оборони України.

Координація планування, методологічне забезпечення розроблення проєктів мобілізаційних планів та довгострокових і річних програм мобілізаційної підготовки в органах виконавчої влади, інших державних органах покладається на Міністерство розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства України.

Безпосереднє керівництво щодо реалізації заходів з мобілізаційної підготовки і мобілізації національної економіки здійснюється керівниками центральних органів виконавчої влади, інших державних органів, місцевих органів виконавчої влади та виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.

У Збройних Силах України, інших військових формуваннях керівництво мобілізаційною підготовкою і мобілізацією здійснюється органами управління відповідних військових формувань.

Міністерство оборони України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у військовій сфері, сферах оборони і військового будівництва у мирний час та особливий період. До повноважень Міністерства оборони України належать організація військово-технічної політики у сфері оборони, здійснення в установленому порядку координації діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування щодо підготовки держави до оборони.

Генеральний штаб Збройних Сил України визначає потреби в ресурсах, Міністерство оборони України разом з органами управління інших військових формувань, іншими центральними органами виконавчої влади під керівництвом Міністерства розвитку економіки, торгівлі і

сільського господарства (далі – Мінекономіки України) готують проєкт мобілізаційного плану національної економіки України на особливий період.

Кабінет Міністрів України визначає і затверджує основні показники мобілізаційного плану національної економіки та мобілізаційні завдання (замовлення) центральним і місцевим органам виконавчої влади, іншим державним органам тощо. У разі оголошення мобілізації, Уряд організовує переведення національної економіки на функціонування в умовах особливого періоду.

Основними принципами управління мобілізаційною підготовкою і мобілізацією національної економіки залишаються: централізоване керівництво; завчасність; плановість; комплексність і погодженість; персональна відповідальність за виконання заходів щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації; додержання прав підприємств, установ і організацій та громадян; гарантована достатність; наукова обґрунтованість; фінансова забезпеченість.

До заходів управління мобілізаційною підготовкою національної економіки належать [1]:

правове регулювання у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації національної економіки;

наукове і методичне забезпечення мобілізаційної підготовки та мобілізації національної економіки;

визначення умов діяльності та підготовка органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій до роботи в умовах особливого періоду;

розроблення мобілізаційних планів, довгострокових і річних програм мобілізаційної підготовки;

підготовку Збройних Сил України, інших військових формувань до проведення мобілізації;

підготовку національної економіки та її галузей до переведення на функціонування в умовах особливого періоду;

підготовку єдиної державної системи цивільного захисту до функціонування в умовах особливого періоду;

створення, розвиток та утримання мобілізаційних потужностей для задоволення потреб держави в особливий період;

утворення і підготовка до розгортання спеціальних формувань;

створення мобілізаційного резерву;

створення та утримання страхового фонду проєктної, конструкторської і технологічної документації на продукцію мобілізаційного та оборонного призначення;

підготовку й утримання в належному стані техніки та об'єктів, призначених для передачі в разі мобілізації Збройним Силам України, іншим військовим формуванням;

забезпечення готовності системи управління державою до функціонування в особливий період;

планування і підготовка до нормованого (у разі необхідності) забезпечення населення продовольчими та непродовольчими товарами, медичним обслуговуванням, послугами зв'язку, транспорту, комунальними та побутовими послугами;

військовий облік військовозобов'язаних і призовників;

підготовку та накопичення військово-навчених людських ресурсів військовозобов'язаних і призовників для комплектування посад, передбачених штатами воєнного часу;

бронювання військовозобов'язаних за органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, визначеними підприємствами, установами і організаціями на період мобілізації та на воєнний час;

підготовку керівного складу органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, єдиної державної системи цивільного захисту, підприємств, установ і організацій до дій у разі мобілізації;

підвищення кваліфікації з питань мобілізаційної підготовки та мобілізації держави керівників органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, працівників відповідних мобілізаційних підрозділів і працівників з питань мобілізаційної роботи;

проведення військово-економічних мобілізаційних навчань і тренувань;

перевірку та оцінювання стану мобілізаційної готовності національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших військових формувань, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, підприємств, установ і організацій, а також адміністративно-територіальних одиниць України;

міжнародне співробітництво у сфері мобілізаційної підготовки;

підготовку фінансової системи держави до функціонування в умовах особливого періоду;

розроблення і підготовку до запровадження стандартів особливого періоду;

планування і підготовку до технічного прикриття в особливий період об'єктів, споруд і транспортних магістралей оборонного і важливого загальнодержавного значення;

доведення основних показників мобілізаційного плану, укладання договорів (контрактів) на виконання підприємствами, установами і організаціями мобілізаційних завдань (замовлень), поставку матеріально-технічних ресурсів, виконання робіт і надання послуг в особливий період;

підготовка транспортної системи до забезпечення мобілізації;

підготовку до перерозподілу трудових ресурсів в особливий період;

інформаційне забезпечення;

підготовку до переведення редакцій друкованих засобів масової інформації до роботи під час мобілізації та у воєнний час.

Керівництво та існуюче управління мобілізаційною підготовкою національної економіки на стратегічному рівні здійснюється (рис. 1):

законами України – Верховна Рада України;

указами, розпорядженнями – Президент України;

рішеннями – Рада національної безпеки (РНБО) України;

постановами, розпорядженнями, рішеннями – Кабінет Міністрів України;

наказами, розпорядженнями – керівники центральних органів виконавчої влади.

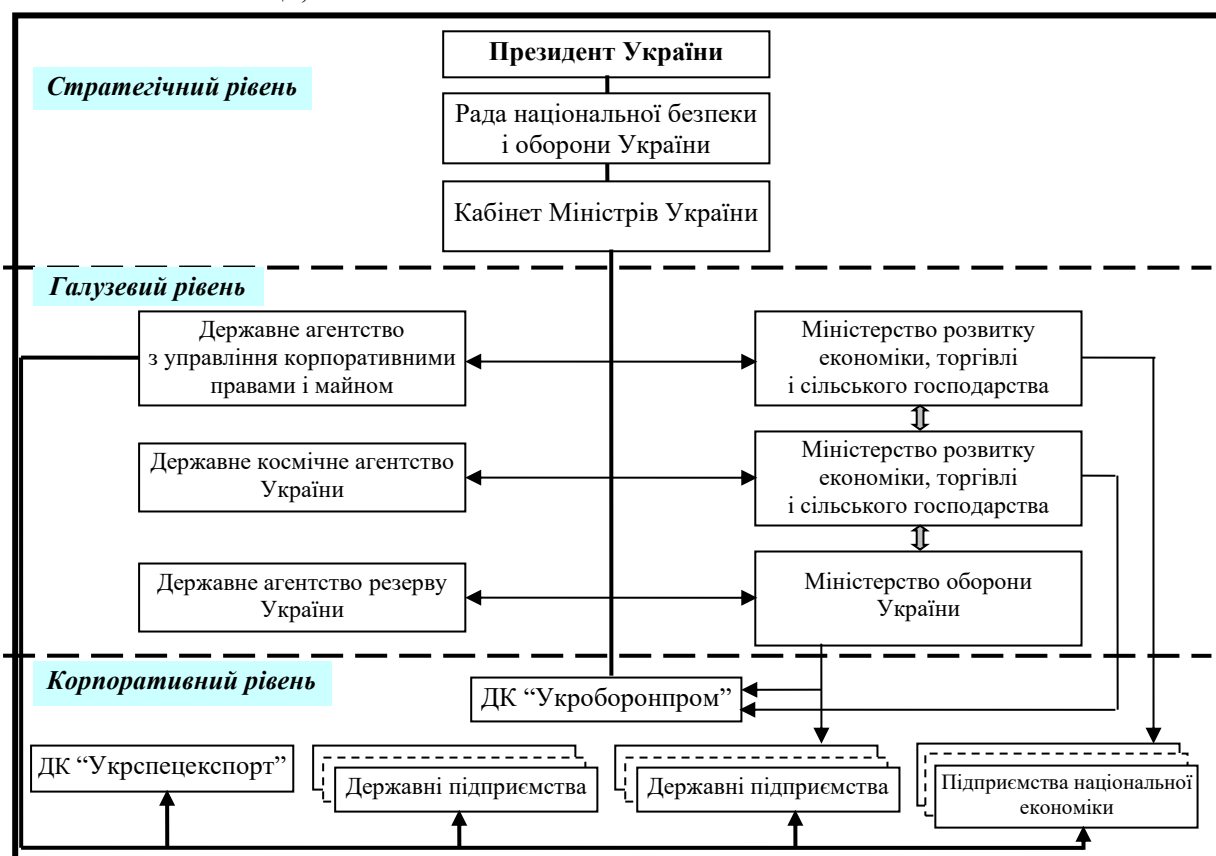

Рис. 1. Структурна схема системи управління мобілізаційною підготовкою та мобілізацією національної економіки

Стратегічне рішення на проведення заходів мобілізаційної підготовки та мобілізації національної економіки, після ухвалення його РНБО України зводиться до впровадження його в життя, що зазвичай дається набагато важче, ніж підготовка і ухвалення рішення. Упровадження рішення в

життя це, передусім, контроль за тим, як воно реалізується. Система контролю має постійно забезпечувати зворотний зв'язок між суб'єктом (керівником) і об'єктом управління.

На оперативному рівні управління заходи керівництва здійснюються:

у господарській гілці – наказами, розпорядженнями, дорученнями керівників галузей, корпорацій національної економіки;

в адміністративній гілці – наказами, розпорядженнями, дорученнями, керівників обласних та місцевих державних адміністрацій.

На *тактичному рівні* управління заходи керівництва здійснюються:

у господарській гілці – наказами, розпорядженнями, дорученнями керівників інститутів (апаратів) генеральних конструкторів, установ, закладів, серійних підприємств, дослідних виробництв;

в адміністративній гілці – наказами, розпорядженнями, дорученнями керівників районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування.

Зміст управлінських функцій зазначених органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій визначено законодавством України [1].

На відповідних рівнях управління існують штатні органи управління мобілізаційною підготовкою національної економіки України мирного часу, які підпорядковуються безпосередньо керівникам відповідного органу державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій. Вони повинні планувати узгоджені заходи для всіх структурних підрозділів, які мають відношення до мобілізаційної підготовки, затверджувати плани у відповідних керівників, доводити зміст, строки виконання до виконавців, контролювати повноту, своєчасність і якість виконання.

Для управління проведенням заходів мобілізації з оголошенням мобілізації в складі відповідного органу державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, створюються тимчасові структурні підрозділи у вигляді груп управління та контролю.

У мирний час персонал відповідного органу державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій розміщується та виконує свої функції в стаціонарних закріплених приміщеннях, які обладнані відповідними засобами зв'язку та автоматизованого управління, мережами обміну інформації.

В особливий період визначена частина персоналу відповідного органу управління

може розміщуватись і виконувати свої функції в заміських стаціонарних захищених пунктах управління, які обладнані відповідними засобами зв'язку та мережевими автоматизованими системами управління.

У роботах [7-10] вказується, що на нинішньому етапі розвитку України, нинішня організаційна модель управління ОПК є застарілою. Сучасна система управління ОПК повинна, на думку експертів, мати чотири рівні: вищий державний рівень, рівень центральних органів виконавчої влади, корпоративний рівень та рівень підприємств.

Аналіз моделі системи державного управління мобілізаційною підготовкою та мобілізацією національної економіки України, що є на сьогодні, вказує на наявність низки проблемних недоліків, а саме:

1. Наведений варіант системи управління мобілізаційною підготовкою та мобілізацією економікою залишився нам у спадок від СРСР для вирішення завдань планової економіки адміністративно-командним інструментарієм управління колишнього СРСР. На рис. 1 не вистачає тільки вертикалі: ЦК, обкомів, райкомів КПРС.

У колишньому СРСР характерним щодо мобілізаційної підготовки економіки був підхід, який зводився до досягнення мети будь-якою ціною. До того ж державі необхідно було задіяти всі ресурси, які спрямовувались на одну, або декілька цілей на шкоду іншим галузям, що порушувало гармонійний розвиток економіки держави в цілому. Такий підхід був характерним у ХХ столітті коли відбувались “тотальні війни”, а економіка держави мала назву “мобілізаційна економіка”. Перехід економіки України на ринкові відносини призвів до того, що принципи мобілізаційної економіки не працюють, оскільки спираються на командно-адміністративні підходи.

2. У складі діючої економіки не передбачене галузеве структурування за багатьма напрямками, наприклад: танкобудування, авіабудування, суднобудування, автомобілебудування тощо. З огляду на це Мінекономіки України, під час керівництва мобілізаційною підготовкою та мобілізацією національної економіки, змушене в мирний час та особливий період взаємодіяти безпосередньо з підприємствами.

3. Невизначеність на рівні держави пріоритетів щодо виробництва озброєння та військової техніки за замкнутим циклом призводить до розпорошення фінансових

ресурсів. Унаслідок цього маємо дефіцит вузлів, агрегатів, інших комплектуючих для забезпечення виробництва і ремонту військової продукції та надання послуг. Незважаючи на необхідність вирішення зазначених проблемних питань Кабінет Міністрів України так і не вживає заходів щодо створення у відповідних галузях підприємств з виробництва комплектуючих, вузлів, агрегатів відповідного асортименту.

4. Відсутність конкретної структури, яка відповідає за формування та впровадження в державі єдиної військово-технічної політики не сприяє процесу групування підприємств за напрямками виробництва, впровадженню сучасних технологій, виробництву конкурентної продукції, участі у міжнародній кооперації.

5. Діюче законодавство побудовано на засадах адміністративно-розпорядчого принципу управління та не повною мірою враховує норми і правила ринкової економіки і, відповідно, взаємовідносини держави та бізнесу. Існує низка питань, які взагалі не охоплені законодавством, зокрема питання щодо здійснення контролю за мобілізаційною підготовкою на всіх об'єктах діяльності, порядку її перевірки та оцінки показників і критеріїв її визначення. Найбільш проблемним питанням, які потребують законодавчого врегулювання є питання функціонування фінансової системи держави в особливий період, що фактично може заблокувати діяльність підприємств національної економіки щодо забезпечення потреб оборони держави згідно з встановленими Урядом мобілізаційними завданнями (замовленнями).

6. Наукове та методичне забезпечення мобілізаційної підготовки та мобілізації, зокрема національної економіки, здійснюється частково, фрагментарно, безсистемно. За роки незалежності не проведено жодного фундаментального наукового дослідження щодо функціонування національної економіки в особливий період, визначення її спроможностей для задоволення потреб оборони держави, з урахуванням розгортання додаткових потужностей чи без них. До цього часу відсутня методологія розроблення довгострокових і річних програм мобілізаційної підготовки, не визначено джерел їх фінансування.

7. Національна економіка не спроможна задовольнити потреби Збройних Сил України, інших військових формувань як у засобах збройної боротьби: ракетах, боєприпасах,

бойових літаках, кораблях, суднах забезпечення, засобах розвідки та РЕБ, так і у продукції загального користування: нафтопродуктах, автомобільній та інженерній техніці, спеціальному спорядженні тощо. Проте зазначені проблеми не враховуються або враховуються лише частково під час складання державних програм економічного і соціального розвитку.

8. Не завершено теоретичне розроблення всіх складових алгоритму управління мобілізаційною підготовкою та мобілізацією національної економіки. Порядок розроблення воєнно-господарського плану на особливий період відсутній. На практиці маємо, що без завершення процесів планування щодо задоволення потреб сил оборони в особливий період, очікувати виділення необхідних ресурсів на виконання заходів, передбачених мобілізаційними планами, не варто.

9. Не визначені джерела фінансування мобілізаційних замовлень. Відповідно до абзацу 24 частини 3 статті 3 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" підготовка фінансової системи держави до функціонування в умовах особливого періоду стосується змісту мобілізаційної підготовки. Проте Міністерство фінансів України систематично намагається переконати керівників центральних органів виконавчої влади, що розроблення законопроекту щодо функціонування фінансової системи в особливий період є недоцільним, оскільки це питання, нібито, унормовано Бюджетним кодексом України. З такою позицією можна погодитися лише частково. Так, у разі оголошення мобілізації та невведення воєнного або надзвичайного стану фінансова система функціонує як за умов мирного часу, тобто бюджетний період триває протягом календарного року (з 1 січня по 31 грудня). Коли видатки державного бюджету розподілені, здійснювати їх оперативне коригування для фінансування потреб оборони не передбачається можливим унаслідок тривалості бюджетного процесу.

Крім того, статтею 48 Бюджетного кодексу передбачений порядок взяття бюджетних зобов'язань. До того ж встановлено, що розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання та здійснюють платежі тільки в межах бюджетних асигнувань, встановлених кошторисами, які перебувають на обліку органів Казначейства України. Проте, у разі

відсутності правового режиму воєнного або надзвичайного стану, за умов оголошення мобілізації, кошторисами не передбачені видатки на фінансування мобілізаційних завдань (замовлень), що ставить під загрозу питання задоволення потреб Збройних Сил України та інших військових формувань в особливий період. Також частиною 3 статті 48 Бюджетного кодексу України зазначається, що розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги тощо без відповідних бюджетних асигнувань, є недійсними.

10. Незавершеність процесу імпортозаміщення вкрай негативно впливає на виробництво продукції за замкнутим циклом.

11. Неналагоджене тісне військово-технічне співробітництво у сфері виробництва озброєння та військової техніки, зокрема виробництва продукції за ліцензіями іноземних виробників; немає спільних підприємств; недостатньо впроваджені лізингові та офсетні схеми закупівлі продукції військового призначення та товарів подвійного використання.

12. Створення, розвиток та утримання мобілізаційних потужностей фактично не фінансується. Відтак наявні мобілізаційні потужності, створені за часів СРСР є застарілими, не відповідають рівню розвитку сучасних технологій і їх застосування для виготовлення продукції для задоволення потреб оборони є малоімовірним.

13. Цілеспрямована підготовка керівного складу державних органів, органів місцевого самоврядування до дій у разі мобілізації на єдиній методологічній основі практично не здійснюється, програм такої підготовки не існує.

14. У державі значно скорочена система освітніх закладів для підготовки спеціалістів виробничих професій, що ускладнює процес створення виробництв ОВТ та інших МТЗ у мирний час і вирішення мобілізаційних потреб в особливий період.

Висновки та напрями подальших досліджень. Система управління мобілізаційною підготовкою національної економіки, що є на сьогодні, малоефективна, оскільки є складовою неререформованої системи управління національною економікою з адміністративно-командними ознаками.

Велика кількість проблемних питань у функціонуванні системи управління мобілізаційною підготовкою національної економіки, які було розглянуто, потребує їх усунення та докорінної зміни самої системи

управління, яка має ефективно функціонувати в ринкових умовах.

Невизначеність пріоритетів щодо виробництва озброєння та військової техніки за замкнутим циклом призводить до розпорошення фінансових ресурсів.

Потребує визначення фінансування таких необхідних напрямів, як створення, розвиток та утримання мобілізаційних потужностей держави.

Потребує відновлення система підготовки керівного складу державних органів, органів місцевого самоврядування до дій у разі мобілізації на єдиній методологічній основі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21.10.1993 р. № 3544-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1993, № 44, ст. 417. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12>.

2. Грінченко О. І. Кутовий О. П. Шапталенко М. І. Мобілізаційні спроможності оборонного сектору національної економіки України: погляди на ефективність. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. Київ, 2019. № 2 (66). С. 29–34.

3. Проблемні питання формування ефективної системи управління оборонно-промисловим комплексом України / В. П. Горбулін, В. В. Зубарев, П. П. Скурський, О. П. Кутовий // *Нац. безпека: український вимір*, 2009. № 4 (23). С. 11–20.

4. Володівський П. Б., Дупляк П. П. Щодо причин низької якості управління мобілізаційною підготовкою та мобілізацією в державі. *Довготермінові програми мобілізаційної підготовки. Їх роль у забезпеченні готовності держави до функціонування в умовах особливого періоду* : матеріали міжвідомчої наук.-практ. конференції, м. Київ, 16 квіт. 2015 р. Київ, 2015. С. 77–83.

5. Рынок и мобилизационные мощности в промышленности (на примере США). URL: http://svop.ru/wp-content/uploads/2018/10/Voenny_Vestnik_MFIT_No3_RYNOK-I-MOBILIZACIONNYYE-MOSCHNOSTI.pdf.

6. Финансы /под общ. ред. Н. И. Берзона. Москва, 2013.

7. Ширалієв Р. Ш. Проблемні питання законодавчого, нормативно-правового та організаційного характеру, що впливають на функціонування національної економіки України в особливий період та забезпечення потреб оборони // *Проблеми своєчасного забезпечення Збройних Сил України озброєнням, військовою технікою, іншими матеріально-технічними засобами в особливий період*. Можливі шляхи їх вирішення :

матеріали наук.-практ. Семинар, м. Київ, 26 листоп. 2015 р. Київ, 2015. С. 19–26.

8. Волотівський П. Б. Питання мобілізаційного планування національної економіки України. Зміст, принципи та підходи щодо його організації в сучасних умовах // Наука і оборона. Київ, 2018, № 2. С. 17–24.

9. Горовенко В. К., Щипанський П. В. Деякі проблеми організації мобілізаційної підготовки України. *Довготермінові програми мобілізаційної підготовки. Їх роль у забезпеченні готовності держави до функціонування в умовах особливого періоду* : матеріали міжвідомчої наук.-практ. конференції, м. Київ, 16 квіт. 2015 р. Київ, 2015. С. 23–26.

Стаття надійшла до редакційної колегії 04.03.2020

Management system for Mobilization Training and Mobilization of the National economy: Operational issues

Annotation

In the context of transition of the National Economy to market relations, the system of management of mobilization training almost did not change, but only decreased and lost managerial functions. The management system had administrative and command features that were inherited from the mobilization management system of the former USSR. Defense enterprises continue to carry out their business activities under the system of functionally-oriented management and operational-calendar planning to this day.

The purpose of the article is to define and systematize the functions, tasks of the management system of mobilization training and mobilization of the National Economy of the state, which will further formulate effective proposals for the elimination of certain deficiencies.

The strategic decision to undertake mobilization training and mobilization of the national economy is implemented after its approval by the National Security and Defense Council (NSDC). Usually, its implementation is much more difficult than preparation and decision making. The implementation of a solution in life is first and foremost a control over how it is implemented. The control system must provide feedback between the subject (manager) and the management entity.

The existing system for managing the mobilization preparation of the National Economy is ineffective since it is a component of an unreformed system of managing the National Economy with administrative and command features.

A large number of problematic issues in the functioning of the mobilization training management system of the National Economy require their elimination and radical change, which must function effectively in market conditions.

Uncertainty in the priorities in arms and military production leads to a waste of financial resources.

Creation, development, and maintenance of the mobilization capacities of the state require adequate funding. The system of preparation of management bodies of state bodies, local self-government bodies for actions in case of mobilization on a uniform methodological basis also needs appropriate restoration.

Keywords: Resource Mobilization and Management System, Mobilization of the National Economy, Mobilization of the Defense sector of the National economy of Ukraine.